

jo Erfaringen er den bedste Læremester. Naar vi nu ville spørge, om vi ere tilfredse med de Frugter, som Skolevæsenet bærer, da tør jeg dertil svare: Nei. Naar vi saa atter spørge: hvad er Narfagen dertil, da staaer det klart for mig, at det er, fordi Skolen ikke staaer som et Belgjørenhedsmiddel, men som et Lyangsmiddel. Den staaer som et Lyangsmiddel for de Forældre, som ikke have Gyne til at lade deres Børn gaae i Skole. Jeg troer, at der ved den Frihed, som dette Lovforslag indeholder, vil komme noget Bedre ud af Skolevæsenet, end der nu kommer ud deraf ved Lyang; thi det er dog saaledes, som en Mand her i Salen har sagt, at: „hvad man kliner paa, det regner af.“ Jeg synes, at vi trænge til Frihed med Hensyn til Skolevæsenet ligesaagodt som i enhver anden Retning, og derfor skal jeg stemme for, at § 1 vedtages.

B. Scholer: Da jeg, saavidt jeg veed, var den Første, der fremkom med nærværende Endringsforslag, da denne Sag var til Behandling her i Thinget forrige Sommer, maa det maaffee være mig tilladt, til det, som allerede er udtalt, ogsaa at føle nogle Momenter til Forsvar for denne nye § 1. Jeg tillod mig allerede dengang at vise, at det siden 1814 har existeret Syden for Kongeaalen, at flittige Børn have erholdt Fritagelse i visse Uger eller Maaneder om Sommeren. Jeg tillod mig forrige Sommer at antyde, at isølge vort hele Skolevæsens Indretning paa Landet maa det være Skolebestyrelsen og ikke Præsten alene, det kommer an paa. Jeg antager efter det Afendskab, jeg har til Landsbysskolen, deels ved selv at have gaaet i en Landsbysskole, deels ved at have fungeret som Landsbysskolelærer, og deels ved som Præst at have Tilshynet med Skolevæsenet og deeltage i Underviisningen, at have lidt Erfaring i den Henseende. Jeg er indrer meget godt, da jeg i mit 11te, 12te og 13de Aar om Sommeren maatte vogte Dvæg og om Vinteren søgte Skolen, saa havde jeg glemt ikke lidt af det, jeg sidste Vinter havde lært; men derimod erindrer jeg ogsaa meget godt, at jeg var bleven meget udviklet i andre Forhold og med en ganske anderledes Selvtænken tog fat, naar Vinteren begyndte. Hvis Skoleunderviisningen og Opdragelsen bestod i Eihvervel-

sen af visse Kundskaber, f. Ex. i at kunne opramse Balles Lærebog, saa vilde det vistnok være Stude at afbryde Underviisningen ved at lade Børnene være frie nogen Tid fra Skolen, navnlig om Sommeren, som vilde være den almindeligste Tid; men, bestaaer Underviisningen ikke blot i en Opamsning af Kundskaber, i at modtage en vis Dresfur af en Skolelærer, men derimod i Selvtænken, da antager jeg nok som, at der vindes meget ved, at Skoleunderviisningen til visse Tider afbrydes, og at det udvikler Børnet i mange Retninger. Der er mange Børn, navnlig Huusmandsbørn, som ikke have været vant til nogen Bestilling hjemme, og som, uagtet de uafbrudt ere vedblevne at gaae i Skole baade Vinter og Sommer, ere blevne daarlige Subjecter, som man næsten ikke har kunnet sætte til noget Arbejde, hverken i Marken eller i Laden; thi der er et gammelt Ordssprog, som siger: Det skal tidligt frøges, som god Krog skal vorde, og det gælder ogsaa om Børn med Hensyn til deres hele tilkommende Stilling. Saaledes har virkelig det Huusmandsbarn, som om Sommeren tie-ner hos en dygtig Bonde, ofte i dette halve Aar vundet mere i Livsudvikling, end det, som i samme Tid har søgt Skolen. Desuden foreskommer det mig, at denne hele nye § 1 er meget overeensstemmende med det, der nu bestaaer, kun at det gjøres til Lov, hvad der nu kan ske isølge en Tilladelse fra Provsten; thi det vide vi jo Alle, at Forældre kunne af Skoledirectionen — det vil altsaa sige af det geistlige Medlem, som alene dominerer i sige Sager, faae Tilladelse til at læse med deres Børn, naar de blot møde ved Examen og der kunne gjøre Rede for deres Kundskaber. Altsaa indrømmer § 1 slet ikke Andet, end hvad der allerede nu kan ske, kun at det bevilges af en communal Autoritet, istedetfor at det før var Provsten. Han kan nu naadigst bevilge den ene det, og negte den Anden det. Jeg har senere, deels som Lærer i en Landsbysskole, og deels i min Stilling som Præst, ved selv at deeltage i Underviisningen, fundet det stadfæstet, at Børn, hvis Skoleunderviisning har været afbrudt, slet ikke have staaet tilbage for Andre, naar man ikke vil forlange en Opamsning af Kundskaber, og naar man ikke